

	<p>нашриёти, 2002.</p> <p>4. Арнольд И.В. Основы научных исследований в лингвистике. -М.: Высшая школа, 1991.</p> <p>5. Есенгалиева В.А. Как писать научную работу. Методические рекомендации аспирантам, соискателям и студентам. —Алма-Ата: Изд. КазГУ, 1990.</p>
	<p>Axborot manbalari</p>
1.	www.ziyo-net.uz
2.	www.kutubxonam.uz
7.	<p>O'quv dasturi "Tarjimashunoslik va xalqaro journalistika" kafedrasida ishlab chiqilgan va 2021-yil "<u>17</u>" <u>08</u> dagi "<u>1</u>" - sonli bayonnomasini bilan ma'qullangan.</p> <p>O'quv dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 202<u>1</u>-yil "<u>18</u>" <u>09</u> dagi "<u>1</u>" - sonli bayoni bilan tasdqlangan.</p>
8.	<p>Fan/modul uchun mas'ul: PhD. H.B.Zikrullayeva – Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti, "Tarjimashunoslik va xalqaro journalistika" kafedrasi o'qituvchisi</p>
9.	<p>Taqrizchilar: PhD. N.B.Xodjayeva. – Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti "Tarjimashunoslik va xalqaro journalistika" kafedrasi mudiri F.f.n. E.Z.Ochilov – O'zR FA O'zbek tili, adabiyoti va folklori instituti katta ilmiy xodimi</p>

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

TOSHHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"

Rector G. Rixsiyeva

[Signature]

2021 yil "18" 08

ILMIY TADQIQOT METODOLOGIYASI

FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:

200 000-San'at va gumanitar fanlar

Ta'lim sohasi:

230 000-Tillar

Mutaxassisliklar: 70230201 - Qiyyosiy tilshunoslik, lingvistik tarjimashunoslik (shaxq tillari bo'yicha)
70230202 - Sinxron tarjima (shaxq tillari bo'yicha)

		V. Fan o'qitilishining natijalarini (shakllanadigan kompetensiyalar)
3.		Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: Ilmiy tadqiqotning o'ziga xos xususiyatlari va ularni qo'llanish ko'lami haqida tasavvurga ega bilishi va ulardan foydalana olish; Ilmiy adabiyotlarga havolalar bera olish; Ilmiy ish so'ngida xulosalar yozsa olish; Olingan nazariy bilimlarni asarlar tarjimasida qo'llay olish; Ilmiy ma'ruba tayyorlash va uni taqdimotini o'tkazish; Leksik, semantik, frazeologik uslubiy matnlarni o'ziga xosliklarni ona tili va chet tillarida inobatga olish malakasini egallashga imkon yaratishni bilishi va ulardan foydalana olish ko'nikmalariga ega bo'ishi kerak.
4.		VI. Ta'llim texnologiyalari va metodlari:
5.		<ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimatni qilish; • individual loyihalar; • jamaoa bo'sib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
6.		<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>1. Sodiqova Sh.B. Ilmiy ish asoslari. –Toshkent, 2016.</p> <p>2. Ne'matov H. Ilmiy tadqiq metodikasi, metodologyasi va metodlari. – Buxoro: BuxDU nashriyoti, 2006.</p> <p>3. S.R.Kathor:Research Methodology Methods and Techniques, New Age Internatiot limited, 2004</p> <p>4. Захаров А., Захарова Т. Как написать и защитить диссертацию. – М., СПб., 2003.</p> <p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <p>3. Mirziyoyev Sh. "Taqnidiy tahsil, qat'iy tartib-ipitizom va shaxsiv javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak". – Toshkent: O'zbekiston, 2017.</p> <p>4. Mirziyoyev Sh. "Buyuk kelajagimizni mard va olajanob xalqimiz bilan quraniz". –Toshkent: O'zbekiston, 2017. –488 b.</p> <p>1. 6 Кузин Ф.А. Магистерская диссертация: методика написания, правила оформления и процедура защиты. Практическая пособия для студентов-магистрантов. –М: «Ось-89», 1999.</p> <p>2. Сабитов Р.А. Основы научных исследований. Учебное пособие. – Челябинск: ЧГУ, 2002.</p> <p>3. Рахматуллаев Ш. Илмий тадқикот асослари. –Ташкент, ТошДУ</p>

Fan/modul kodi ITMI (magistratura)	O'quv yili 2021-2022	Semestr 1	ECTS - Kreditlar 4
Fan/modul turı Majburiy	Ta'lim tili O'zbek	Haftadagi dars soatlari 4	
Fanning nomi Ilmiy tadqiqot metodologiyasi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat) (soat)	Jami yuklama (soat)
1.	Ilmiy tadqiqot metodologiyasi	60	60

2. Fanni o'qitishdan maqsad – ilmiy tadqiqot mavzusini tanlash, tadqiqot mavzusining muhimligi, yangiligi, fan va Jamiyat taraqqiyotiga qo'shajak ahamiyatini ilg'ab olish, ilmiy ish uchun material to'plash va uni tizimlashtirish, kutubxona va fondlarda ishlash, ilmiy adabiyotlarni ko'rib chiqish to'g'risida maqsad – ilmiy tadqiqot mavzusini tanlash, tadqiqot mavzusining muhimligi, yangiligi, fan va Jamiyat taraqqiyotiga qo'shajak ahamiyatini ilg'ab olish, ilmiy ish uchun material to'plash va uni tizimlashtirish, kutubxona va fondlarda ishlash, ilmiy adabiyotlarni ko'rib chiqish to'g'risida ma'numot berishidan iborat.

Fanning vazifalari – magistrlarga ilk manbalardan, yozma yodgorliklardan, o'zbek va chet tillaridagi adabiyotlardan foydalananish yo'llari, ularga havola berish usullari, tadqiqot uchun birlamchi, ilk manbalarni saylab olish, ulardan misollar yig'ish yo'lyo'riqlari, tadqiqot tili va uslubi, ilmiy etika masalasi, ilmiy ishda plagiat (ko'chirmachi)likka yo'1 qo'ymaslik, tadqiqotda himoyaga olib chiqilayotgan masalalarni, ishning ilmiy yangiligini ko'rsata bilish yo'llarini o'rgatishidan iborat.

I. Fanning mazmuni

Fanni o'qitishdan maqsad – ilmiy tadqiqot mavzusini tanlash, tadqiqot mavzusining muhimligi, yangiligi, fan va Jamiyat taraqqiyotiga qo'shajak ahamiyatini ilg'ab olish, ilmiy ish uchun material to'plash va uni tizimlashtirish, kutubxona va fondlarda ishlash, ilmiy adabiyotlarni ko'rib chiqish to'g'risida ma'numot berishidan iborat.

Fanning vazifalari – magistrlarga ilk manbalardan, yozma yodgorliklardan, o'zbek va chet tillaridagi adabiyotlardan foydalananish yo'llari, ularga havola berish usullari, tadqiqot uchun birlamchi, ilk manbalarni saylab olish, ulardan misollar yig'ish yo'lyo'riqlari, tadqiqot tili va uslubi, ilmiy etika masalasi, ilmiy ishda plagiat (ko'chirmachi)likka yo'1 qo'ymaslik, tadqiqotda himoyaga olib chiqilayotgan masalalarni, ishning ilmiy yangiligini ko'rsata bilish yo'llarini o'rgatishidan iborat.

II. Asosiy nazar qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: I-mavzu. Kirish. Ba'zi asos faoliyatlar va zaruriy bilmlar. Ishlash shartlari

“Ilmiy tadqiqot metodologiyasi” fanning mazmuni, predmeti va vazifalari o’rganilayotgan chet tilida nashr qilingan asosiy darsliklar, o’quv qo’llanmalar, sohaga doir izohli lug’atlar va mutaxassislikning ilmiy markazlarida chop etilgan nashrlarga annotasiya yozish yo’llari; mutaxassislikka oid ilmiy-nazariy asarlarni nazariy jihatdan umumlashtirish va tanqidiy baholash prinsiplari shular jumlasidandir.

Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarning mavzulari

1. Tanlangan tadqiqot mavzusi bo'yicha yetakchi mutaxassislarning ilmiy ishlarini o'rGANISH
2. Ilmiy tadqiqot va ilmiy maqolalarda fikrni bayon qilish sirlarini o'ZLASHTIRISH
3. Tadqiqot tegrasiga tortilgan ilmiy adabiyotlarga havolalar berishni o'rganish
4. Bob, bo'lim va ish so'ngida xulosalar yoza olish malakasini shakllantirish
5. Dissertatsiya mavzusiga oid chet tilidagi ilmiy maqolalarni tarjima qilish
6. Chet tilidagi maxsus adabiyotlarni tarjima qilish
7. Nazariy adabiyotlarni tahliq qilish va ularga taqriz yozish
8. Ilmiy ma ruza tayyorlash va uni taqdimotini o'tkazish
9. Fan mavzulari bo'yicha anketalar tuzish va assortsiativ eksperimentlar o'tkazish
10. Darsliklar va o'quv qo'llammalarning mavzu va boblarini o'rganib chiqish
- Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha magistrant-talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsisi etiladi.

Ilmiy maqolalar yozish Ilmiy ma'ruzalar tayyorlash Taqrizlar yozish	Magistrlik dissertatsiyasi. Dissertatsiya yozish Ish muhokamasi va uni uyushtirish
Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akadem guruhga bir o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi lozim. Mashg'ulotlar interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llamlilishi maqsadga muvofig.	
IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar	
Magistr maqomini egallash maqsadida ilm olayotgan toliblar auditoriya mashg'ulotlari, interaktiv usullar yordamida ilm olishdan tashqari mustaqil ishlay olish omillarini ham bilishlari zarur. Shu maqsadda tilga oid muayyan mustaqil ishlay uchun tavsiya etiladi. Asosiy chet tilidagi mutaxassislikka oid ilmiy-nazariy adabiyotlar, ularni tarjima va tahliq qilish yo'llari; mutaxassislikka oid terminlarni tasniflash va izohlash usullari; ilmiy soha terminlarini amalda qo'llash mezonlari; asosiy chet tilidagi mutaxassislikka oid ilmiy manbalar, ilmiy jurnallar, fundamental tadqiqotarning tablibi; o'rganilayotgan chet tilida nashr qilingan asosiy darsliklar, o'quv qo'llanmalar, sohaga doir izohli lug'atlar va mutaxassislikning ilmiy markazlarida chop etilgan nashrlarga annotasiya yozish yo'llari; mutaxassislikka oid ilmiy-nazariy asarlarni nazariy jihatdan umumlashtirish va tanqidiy baholash prinsiplari shular jumlasidandir.	

qoidalarga rioya qilish.

Dissertatsiya yozish, ilmiy maqolalar yozish, monografiya ustida ishlash. Ilmiy ishlarga taqriz yozish yo'llari. Ilmiy ishlarga tanqidiy yondashuv. Tadqiqot yaratishda ulardan foydalana olish to g'risida umumiy ma'lumot. Kutubxona va qo'lyozma fondlarida, arxivlarda ishlash. Ilmiy adabiyotlarni ko'rib chiqish. O'zbek va chet tilidagi adabiyotlardan foydalananish yo'llari. Ularga havola berish prinsiplari.

Internet saytlaridan foydalananish va ularga havola etish yo'llari.

3-mavzu. Ilmiy ish uchun materiyal to'plash va uni tizimlashtirish.

Tadqiqot uchun birlamchi manbalarni tartibga solish, ulardan misollari yig'ish yo'yo'riqlari. Yig'ilgan misollarni asl yozuvda berish, misollarni transkripsiya yoki transliteratsiyada berish usullari. Manba sahifasi va matn qatoriga ishora. Ilk manbanai kodlashtirish masalasi.

Tadqiqotning tili va uslubi. Ilmiy uslub va uning o'ziga yarasha belgilari.

Matn uslubining ravonligi, ilmiyligi. Uslubda aniqlik va ravonlikka e'tbor masalasi. Ishni hozirgi zamон tilshunosligi talablariga mos shaklda yaratish.

Tadqiqoda ilmiy atamalar (terminologiya)ni qo'llash. Fanda qabul qilingan atamalar tizimi va ulardan foydalananish. O'zbek tilining ichki imkoniyatlaridan kejib chiqqan holda yasalgan atamalar tizimi. Ularni o'mida qo'llay bilish.

4-mavzu. Ilmiy ish mundarijasini tuzish.

Ish mundarijasи, fasllarga ajratma olish masalasi: yetakchi, muhim sohalarni tarmoqlar bo'yicha fasllarga ajratma olish masalasi: yetakchi, muhim sohalarni bosh o'rинга olib chiqib, ikkinchi darajali, muhim bo'lmagan masalalarni ishga kiritmaslik.

Ishning bob va fasllariga xulosa qilish. Xulosa uslubi.

Ilmiy adabiyotlarni, ilk manbalarni berish tartibi. Qo'shimcha (ilova)larni berish tartibi. Ularni ayni sohaga foyda berish-bermasligini to g'ri belgilash. Ilmiy tahrir va uning kuchi. Ish muhokamasi va uni uyuştirish. Ilmiy ishga taqriz yozish yo'yo'riqlari. Ilmiy ishning muhokamasida fikr bildirish. Ishning yutuq va kamchiliklarini baholash. Fikr bildirishda ilmiy etikaga amla qilish.

5-mavzu. O'zbek va chet tilidagi asarlarga havola berish prinsiplari.

O'zga olimlardan fikr olganda, albatta, ularga ishora qilish. Ularga aql bilan baho berish. O'tminish olimlari yaratgan metodlarni hozirgi metodlarga solishtira bish. Fan tarixida yaratilgan ishlarini hozirgi fan yutuqlari va metodologiyasi nuqtai nazaridan baholash.

Tadqiqotda himoyaga olib chiqilayotgan masalalarni, ishning ilmiy yangilgini ko'rsata bilish. Fanda tadqiqot olib borilayotgan sohada bajarilgan kashfiyotlarni takrorlamaslik, balki yaratilgan ishlar asosida uning ma'lum tarmog'ini takomillashtirish.

6-mavzu. Atama(termin)lardan foydalananish masalasi.

Tadqiqotda ilmiy atamalar (terminologiya)ni qo'llash. Fanda qabul qilingan atamalar tizimi va ulardan foydalananish. O'zbek tilining ichki imkoniyatlaridan kejib chiqqan holda yasalgan atamalar tizimi. Ularni o'mida qo'llay bilish.

7-mavzu. Ilmiy etika masalasi. Ilmiy qonun-qoidalarga rioya qilish.

Ilmiy etika masalasi. Ilmiy etikaga ko'ra dunyo fanida erishilgan yutuqlarni e'tirof etish. Ularga olimlona munosabat bildirish. O'tminish va hozirgi zamон olimlarining ishlarini o'mida baholash. Ilmiy ishda plagiat (ko'chirmachijlikka yo'q) qo'ymaslik. O'zga olimlardan fikr olganda, albatta, ularga ishora qilish. Ularga aqj bilan baho berish. O'tminish olimlari yaratgan metodlarni hozirgi metodlarga qiyosiy ravishda solishtira bilish. Fan tarixida yaratilgan ishlarni hozirgi fan yutuqlari va metodologiyasi nuqtai nazaridan baholash.

Tadqiqotda himoyaga olib chiqilayotgan masalalarni, ishning ilmiy yangilgini ko'rsata bilish. Fanda tadqiqot olib borilayotgan sohada bajarilgan kashfiyotlarni takrorlamaslik, balki yaratilgan ishlar asosida uning ma'lum tarmog'ini takomillashtirish. Buning bilan fanga yangilik olib kirish.

Ilmda tor doirada, o'z qobig'ida o'ralashib qolmaslik. Fanga keng miqyosda boqish masalasi.

8-mavzu. Ilmiy ishda materiyallardan foydalananish, manba masalasi.

Matn uslubining ravonligi, ilmiyligi. Uslubda aniqlik va ravonlikka e'tbor masalasi. Ishni hozirgi zamон tilshunosligi talablariga mos shaklda yaratish. Tadqiqotda ilmiy atamalar (terminologiya)ni qo'llash. Fanda qabul qilingan atamalar tizimi va ulardan foydalananish. O'zbek tilining ichki imkoniyatlaridan kejib chiqqan holda yasalgan atamalar tizimi. Ularni o'mida qo'llay bilish.

9-mavzu. Ilmiy adabiyotlarni va qo'shimcha (ilova)larni berish tartibi.

Dissertatsiya yozish, ilmiy maqolalar yozish, monografiya ustida ishlash. Ilmiy ishlarga taqriz yozish yo'llari. Ilmiy ishlarga tanqidiy yondashuv. Tadqiqot yaratishda ulardan foydalana olish to g'risida umumiy ma'lumot.

Kutubxona va qo'lyozma fondlarida, arxivlarda ishlash. Ilmiy adabiyotlarni ko'rib chiqish. O'zbek va chet tilidagi adabiyotlardan foydalananish yo'llari. Ularga havola berish prinsiplari.

Internet saytlaridan foydalananish va ularga havola yozish yo'llari.

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsija etiladi:

"Ilmiy tadqiqot metodologiyasi" fanning mazmuni, spesifikasidan kejib chiqan holda amaliy mashg'ulotlar va mustaqil ta'limda magistrantlarga quyidagi amaliy mavzular taklif etiladi:

Mavzu tanlashda e'tborga olinadigan assosiy jihatlar

Tadqiqot apparat masalasi. Ilmiy apparatni kodlashtirish.

Tadqiqot tili va uslubi. Ilmiy uslub va uning xususiyatlari.

Ilmiy etika masalasi. Ilmiy etikaga ko'ra dunyo fanida erishilgan yutuqlarni e'tirof etish. Ilmiy tadqiqot metodini belgilab olish

Ilmiy adabiyotlardan foydalananish tartibi

O'zbek va chet tilidagi asarlarga havola berish prinsiplari